

Конспект уроку геометрії у 7-А класі з теми «Прямокутний трикутник.

Розв'язування задач»

Мета:

навчальна навчити використовувати загальні методи та прийоми розв'язування типових задач з даної теми, які можна використовувати під час вивчення інших розділів геометрії та розв'язування нестандартних задач;

розвиваюча розвивати творчі здібності, аналітичне мислення та вміння використовувати набуті знання, сприяти розвитку логічного мислення, прийомів розумової діяльності (аналогії, порівняння, підведення під поняття)

виховна виховувати самостійність, культуру учнів, увагу, акуратність, дисциплінованість, розвивати інтерес до предмета, формування наукового світогляду, сприяти розвитку пізнавальної діяльності

1. Вступ

Постановка мети та системи дидактичних, розвивальних і виховних задач для учнів.

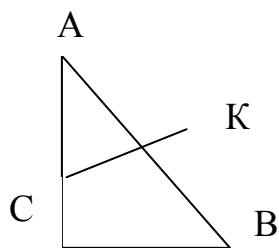
2. Актуалізація опорних знань

Запитання

1. Який трикутник називається прямокутним?
2. Як називаються сторони прямокутного трикутника?
3. Який висновок можна зробити про властивість гострих кутів прямокутного трикутника?
4. Властивості катета, що лежить проти кута 30° .

3. Тест

1. Якщо один з гострих кутів прямокутного трикутника дорівнює 20° , то інший кут дорівнює (2 бала):
а) 50° ;   б) 60° ;   в) 70° ?
2. У прямокутному трикутнику ABC відрізок СК: (2 бала)

- а) висотою;
- б) бісектрисою;
- в) медіаною.

3. У прямокутному трикутнику ABC сторона AB є : (2 бала)

- а) катетом;   б) гіпотенузою;   в) бічною стороною?

4. У прямокутному трикутнику ABC сторона BC = 3 см, AB = 6 см.

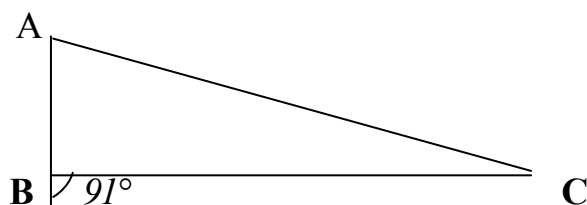
Знайти величину кута A : (2 бала)

- а) 30° ;   б) 60° ;   в) 45° .

5. У рівнобедреному трикутнику кути при основі рівні — по 45° . Який це трикутник? (2 бала)

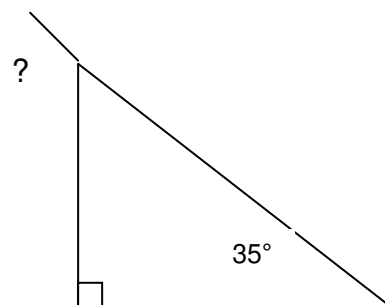
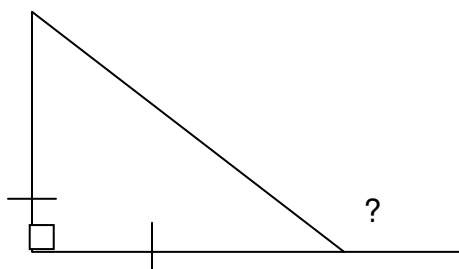
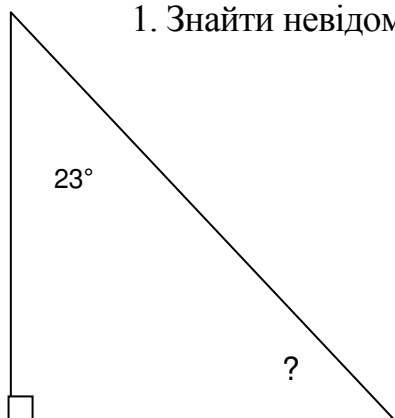
- а) гострокутний;   б) прямокутний;   в) тупокутний.

6. Чи є трикутник ABC прямокутним, якщо кути A і C гострі ? (2 бала)

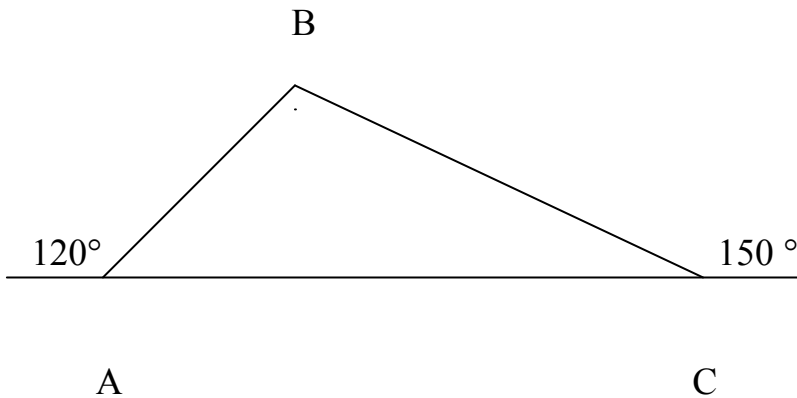

4. Усні вправи

1. Знайти невідомий кут трикутника.

2. Чи є трикутник ABC прямокутним?

3. У прямокутному трикутнику один з гострих кутів на 40° більший іншого. Знайти ці кути.

Використовуючи інші властивості прямокутного трикутника, ви можете вирішити задачі практичного змісту:

=> знайти ширину річки;

=> висоту пагорба;

=> висоту дерева.

5. Розв'язування задач (слухове сприйняття)

Задача. У прямокутному трикутнику один з гострих кутів дорівнює 60° , а сума гіпотенузи та меншого катета дорівнює 18 см. Знайти гіпотенузу.

Учні самостійно будують малюнок, записують коротку умову задачі. Один учень працює біля дошки. Проводиться перевірка розв'язання.

Дано: $\triangle ABC$; $\angle C = 90^\circ$

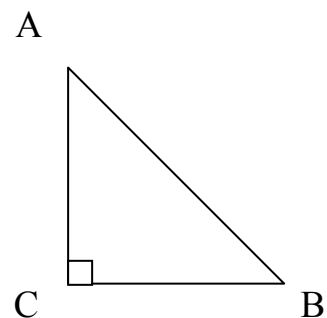
$AB + BC = 24$ см;

$\angle B = 60^\circ$

Знайти: AB .

Розв'язання:

$\angle A = 90^\circ - 60^\circ = 30^\circ$,

тому що $\triangle ABC$ — прямокутний, тоді $AB = 2 BC$.

Нехай: $BC = x$ см; $AB = 2x$ см, тоді за умовою задачі $2x + x = 24$ см.

Отже $AB = 16$ см.

Відповідь: $AB = 16$ см.

6. Узагальнення знань про властивості прямокутного трикутника

У $\triangle ABC$ ($\angle C = 90^\circ$), то 1) якщо $\angle A = \alpha$, то $\angle B = 90^\circ - \alpha$,

2) якщо $\angle A = 30^\circ$, то $BC = \frac{1}{2}AB$.

7. Самостійна робота

Учні самостійно розв'язують задачі в зошитах. Ті, що виконають завдання першими, пояснюють розв'язання біля дошки. Вчитель спостерігає за діяльністю учнів.

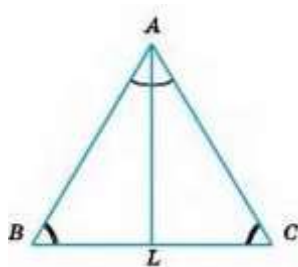
Клас поділяється на 2 диференційовані групи: "Пошук" та "Ідея". Кожній групі на картках роздається завдання.

Група "Пошук"

1. У прямокутному трикутнику значення гострих кутів пропорційні числам 4 і 11. Знайти градусну міру гострих кутів трикутника. (1 бал)

$$90^\circ + \alpha + \beta = 180^\circ; \alpha = 4x, \beta = 11x \Rightarrow 90^\circ + 4x + 11x = 180^\circ; 15x = 90^\circ; \\ x = 6 \Rightarrow \alpha = 24^\circ, \beta = 66^\circ$$

2. Знайти рівні трикутники (2 бала)

Розгл. $\triangle ABL$ і $\triangle ACL$: $\angle B = \angle C$, $\angle BAL = \angle CAL$, AL — спільна сторона $\Rightarrow \triangle ABL = \triangle ACL$.

3. Знайти: AB , якщо $AL = 4$, $BL = 3$ см (1 бал).

$$AB = \sqrt{AL^2 + BL^2} = \sqrt{4^2 + 3^2} = \sqrt{25} = 5 \text{ (см)}$$

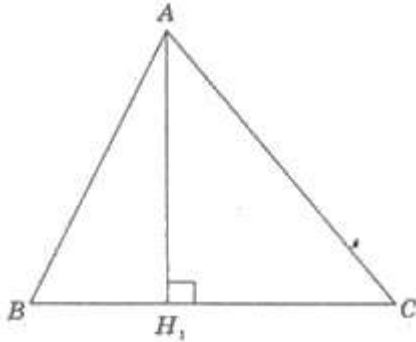
4. Висота гострокутного трикутника ABC утворює зі сторонами, що виходять із тієї ж вершини, кути 18° і 46° . Визначте кути

трикутника. (2 бали)

Дано: $\triangle ABC$ - гострокутний, AH – висота, $\angle BAH = 18^\circ$, $\angle CAH = 46^\circ$.

Знайти: $\angle A, \angle B, \angle C$.

Розв'язання:

1. Розгл. $\triangle BAH$: $\angle H = 90^\circ$, $\angle BAH = 18^\circ \Rightarrow \angle B = 180^\circ - 90^\circ - 18^\circ = 72^\circ$ (За теоремою про суму кутів трикутника)

2. $\angle A = \angle BAH + \angle CAH = 18^\circ + 46^\circ = 64^\circ$

3. $\angle C = 180^\circ - \angle B - \angle A = 180^\circ - 72^\circ - 64^\circ = 44^\circ$ (За теоремою про суму кутів трикутника)

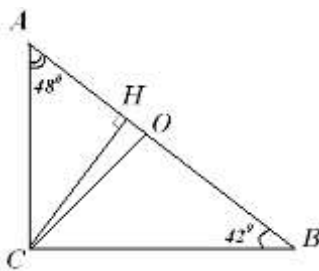
Група "Ідея"

1. Один з гострих кутів прямокутного трикутника дорівнює 42° . Знайдіть кут між висотою і бісектрисою проведеними з вершини прямого кута. (2 бали)

Дано: $\triangle ABC$, CH – висота, CO – бісектриса, $\angle B = 42^\circ$, $\angle C = 90^\circ$.

Знайти: $\angle HCO$.

Розв'язання:

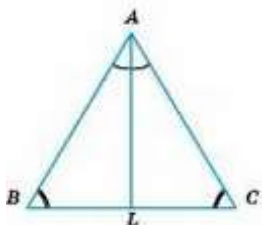
$\angle ACO = \angle OCB = 90^\circ : 2 = 45^\circ$ (За означенням бісектриси)

$\angle CAB = 180^\circ - (90^\circ + 42^\circ) = 48^\circ$ (За теоремою про суму кутів трикутника)

$\angle ACH = 180^\circ - (90^\circ + 48^\circ) = 42^\circ$ (За теоремою про суму кутів трикутника)

$\angle HCO = 90^\circ - (42^\circ + 45^\circ) = 3^\circ$

Відповідь: $\angle HCO = 3^\circ$.

2. Знайти рівні трикутники (2 бали)

Розгл. $\triangle ABL$ і $\triangle ACL$: $\angle B = \angle C$, $\angle BAL = \angle CAL$, AL – спільна сторона $\Rightarrow$
 $\triangle ABL = \triangle ACL$.

3. Дано: $\angle ACB = 90^\circ$ $\angle DCB = 50^\circ$, CD – висота.

Знайти гострі кути трикутника ABC (2 бали).

Розв'язання:

CD – висота $\Rightarrow \triangle DCB$ – прямокутний: $\angle DCB = 50^\circ \Rightarrow \angle B = 90^\circ - 50^\circ = 40^\circ$

$\angle A = 90^\circ - \angle B = 90^\circ - 40^\circ = 50^\circ$

Відповідь: 40° ; 50° .

8. Домашнє завдання: Розв'язати задачу: Із вершини прямого кута прямокутного трикутника проведені бісектриса та висота, кут між якими дорівнює 15° . Обчислити гострі кути трикутника.

9. Підсумок уроку

Учитель аналізує роботу учнів на уроці, виставляє оцінки. Звертає увагу на те, що не можна зупинятися на досягнутому, попереду ще багато цікавого та невідомого.